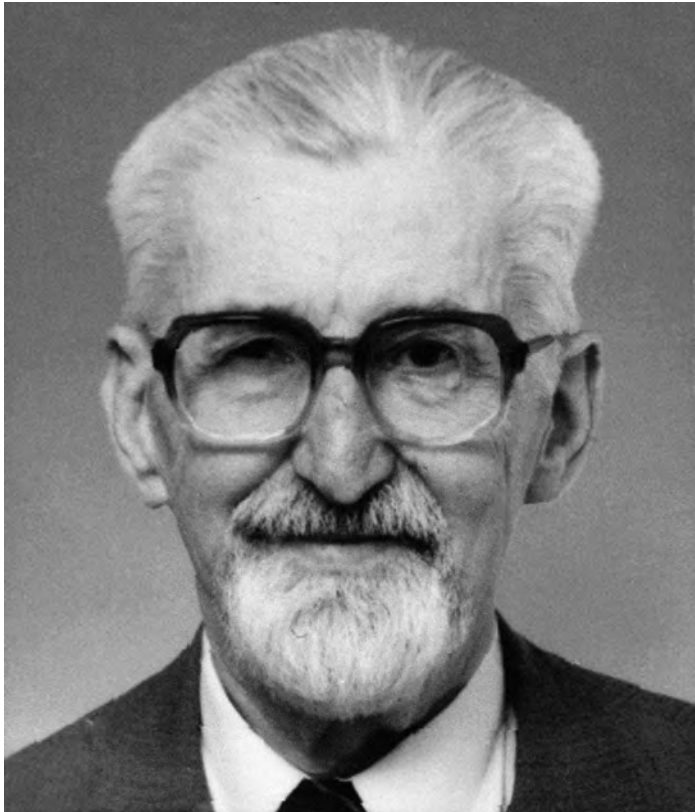

МОМЧИЛО МОМА МИТРОВИЋ
(2. 9. 1925, ШАБАЦ – 2. 6. 2009, БЕОГРАД)

Другог дана јуна 2009. године напустио нас је Мома Митровић, наш уважени колега, цењени стручњак и драги пријатељ. Конзерватори Србије изгубили су не само једног од својих најстаријих чланова, припадника генерације која је својим опредељењем, ентузијазмом, пожртвованим и преданим радом на проучавању и заштити споменика културе градила углед конзерваторској струци у годинама после Другог светског рата, већ и архитекта који је својим дугогодишњим ангажовањем дао изузетан допринос развоју и афирмацији струке.

Прве поуке о споменичком наслеђу стицао је у акцијама рекогносцирања терена западне и југозападне Србије с Радивојем Љубинковићем, као и у снимањима архитектонских споменика које је предводио професор Ђурђе Бошковић. Од фебруара 1949. године започео је сарадњу са службом заштите споменика културе израдом документације за потребе спасавања Дукље. Исте године учествовао је на рекогносцирању Подриња, Посавотамнаве, Подгорине и многих других места за Археолошки институт и Народни музеј из Београда, а по повратку са првог терена укључио се у рад студентског Кружока за проучавање развоја архитектуре професора Ђурђа Бошковића. Године 1951, као члан екипе сарађивао је у рекогносцирању терена југозападне Србије – Топлице и Косанице. И пре него што је дипломирао на Архитектонском факултету у Београду постао је члан екипе за проучавање Старог Бара.

Од 1953. до 1955. године радио је на организацији и изради документације за потребе обнове чаршије у Мостару, а затим и на проучавању Старог моста. Радио је на конзервацији и спасавању бројних споменика у Херцеговини: на санацији Старе цркве у Мостару, заштити и конзервацији цркве и рестаурацији конака у Житомислићу, конзервацији и делимичној рестаурацији Кајтазове куће у Мостару, кућама Велагића у Благају, објектима у Почитељу, акцијама спасавања и

конзерваторским радовима на цамијама у Мостару, црквама у Аранђелову, Требињу и Завали, као и низу других мањих и већих објеката. Поред непосредних послова на заштити споменика културе у Херцеговини, бавио се и туристичком промоцијом њене територије и градова, затим изработом предлога и елабората за отварање музеја у Требињу, урбанистичким проблемима и низом других задатака везаних за заштиту културног наслеђа.

Октобра 1958. године прешао је у Ниш, где је радио у Дирекцији за изградњу Ниша у којој се бавио аналитичким и другим стручним пословима везаним за изградњу града. Одмах по доласку у Ниш, у договору и у сарадњи с Народним музејом, организовао је снимања, израду елабората за радове у Нишкој тврђави и конзервацију зидова. Тада је формиран Фонд за заштиту и уређење Тврђаве и започети су радови на изради концепције и уређења. Са сарадницима Народног музеја у Нишу учествовао је и на рекогносцирању и изради предлога заштите објеката на територији нишке општине.

Прешавши на Архитектонски факултет Техничког факултета у Нишу јануара 1961. године, посветио се проучавању развоја архитектуре и заштити споменика, када се при факултету формирао Завод за архитектуру (који је стицајем прилика и водио), и програмом

предвиђеном проучавању и изради документације за архитектонско наслеђе. Ова документација добро је дошла Заводу за заштиту споменика културе Ниш, формираном марта 1966. године. Као наставник Развоја архитектуре на Техничком факултету у Нишу имао је могућност да учествује у истраживањима и утиче на заштиту споменичког наслеђа у региону. Тако су и започети неки радови на споменицима и очувању урбаних комплекса и целина од уништења, а израђени су и програми и просторни планови, који негују градитељско наслеђе. Од 1962. године до пред крај 1968. године упоредо је радио на организовању наставе и образовању архитеката, који ће кроз свој стручни рад штитити и наслеђе, као и на вођењу Завода за архитектуру, а од 1. априла 1966. године и Завода за заштиту споменика културе Ниш. С обзиром на то да је тек мали број, и то младих сарадника без икаквог искуства, радио на пословима заштите културног наслеђа, било је неопходно изузетно ангажовање Момчила Митровића, који није био само директор Завода већ и непосредни сарадник у решавању низа проблема који су се јављали у истраживању и изради документације, као и у извођењу радова. Сарадња са еминентним конзерваторима и другим организацијама за истраживања и заштиту споменика културе омогућила је да послови и раст Завода у Нишу буду успешни.

Завод је током 10 година, док се на његовом челу налазио Момча Митровић, извео радове на преко 40 објеката и прикупио бројну документацију о споменицима. Окупивши широк круг сарадника из редова угледних стручњака и научника, нишки завод се у споју младости и искуства брзо афирмисао као установа која је истраживање и заштиту архитектонских споменика веома савремено и комплексно организовала. Поред послова на организацији и другим задацима везаним за положај и обавезе, непосредно је руководио радовима на истраживању и заштити комплекса и цркве св. Јована Богослова у Поганову, комплекса Прохора Пчињског и других мањих објеката. Израдио је и започео реализацију концепције заштите Нишке тврђаве и других целина, које су касније реализоване.

Одмах по формирању Завода у Нишу 1966. године, прихватио је иницијативу архитекте Милоја Милошевића, Рајка Николића и других сарадника Републичког завода и новосадског Покрајинског завода о стварању заједнице завода, која би омогућила боље организовање заштите и квалитетнији стручни рад. Одушевљен идејом заједништва, уз помоћ истомишљеника, покренуо је иницијативу за поновно окупљање. Тако је у Нишу крајем 1967. године, у присуству и уз учешће представника свих завода са територије Србије са покрајинама, прихваћено формирање Заједнице завода. У рад и живот ове добровољно организоване заједнице

уложио је огроман труд и време, јер је било потребно усагласити интересе свих организација и појединаца. Да би се неке идеје оствариле, прихватио је и функцију председника Скупштине заједнице 1972. године. Тада је дата иницијатива за трансформисање и самоуправно организовање заједнице на новим основама и више заједништва и заједничког организовања рада. Као делегат Заједнице завода био је у Скупштини Републичке заједнице културе, а потом и члан Извршног одбора Републичке заједнице културе, активно учествујући у раду више комисија.

Од 1. априла 1976. године постао је члан Завода за заштиту споменика културе града Београда. У овом заводу се, поред организовања оперативе и извођења радова, бавио и студијама заштите градитељског наслеђа, старим материјалима и техникама градње, заштитом од влаге, као и изработом предлога и метода заштите за Саборну цркву у Београду и Бајракли цамију.

Свестрана ангажованост, упорност, доследност и ентузијазам највише су дошли до изражаја на плану организовања програмско-радног заједништва завода за заштиту споменика културе у Србији. Као један од оснивача Заједнице завода за заштиту споменика културе Србије, уложио је много личног труда да се ова, како ће се доцније показати – изузетно важна организација – конституише и отпочне своју плодну делатност. Најпре као добровољна асоцијација установа заштите, Заједница завода је доцније постала законом обавезно удружење завода, а Мома Митровић је 1977. године изабран за њеног секретара. Веома брзо, Заједница завода је постала окосница јединства службе заштите непокретних културних добара Србије, доследно остварујући своју координациону улогу. У низу активности издваја се борба за спасавање и обнову Покајнице и очување њене заштићене околине. Водио је истраживања у манастиру Радовашница и урадио идејни пројекат за реконструкцију манастирске цркве. До пензионисања, септембра 1990. године, био је на месту секретара Заједнице завода.

Друштвеним и друштвено-стручним радом бавио се читав свој радни век. Као члан више струковних удружења и организација, радио је на афирмацији конзерваторске делатности. Поред ревносног рада у Друштву конзерватора Србије, активно је радио у Друштву урбаниста, у Друштву архитеката и других друштава, стручних и друштвених организација. Прегалачким залагањем учествовао је у раду ССРН Ниша, Културно-просветној заједници Ниша, Привредној комори Ниша – као веома активан члан у свим комисијама и одборима у које је биран.

Био је члан савета, комисија и одбора и у Општини Ниш, а једно време и председник Савета за урбанизам. Учествовао је и у раду комисија за оцену радова и пројеката из области архитектуре за више објеката и комплекса у Нишу и другим местима као представник Друштва архитеката или Друштва урбаниста.

Пројектовао је неколико породичних стамбених кућа у Нишу и Шапцу, осмислио је идејни пројекат за цркву у селу Душковац, а у Мостару је према његовом пројекту изведен Извиђачки дом.

Добитник је више признања и награда: прве Октобарске награда града Ниша 1959. године, а посебно се издвајају: Награда Друштва конзерватора Србије (за животно дело), коју је добио 20. фебруара 1986. за: *Дугогодишњи предан рад у области заштите споменика културе, за значајан допринос побољшању друштвеног положаја заштите, за успешно развијање сарадње међу установама заштите, за значајан допринос у организацији и раду Заједнице завода и за предани рад у Друштву конзерватора Србије*; као и Орден рада са златним венцем, 20. септембра 1990. за: *Нарочите заслуге и постигнуте успехе у раду од значаја за напредак земље*.

Момчило Митровић је припадао генерацији конзерватора која је стварала заштиту културног наслеђа и који се руководио геслом да је очување културне баштине више од професије. Због тога је иза њега остало много дела и много његових поштовалаца.